

Odpowiedzialność zawodowa lekarza i lekarza dentystry

Katedra i Zakład Medycyny Sądowej
Uniwersytet Medyczny w Poznaniu

Odpowiedzialność lekarza

- Odpowiedzialność karna
- Odpowiedzialność cywilna
- Odpowiedzialność zawodowa
- Odpowiedzialność administracyjna

Ustawa z dnia 2 grudnia 2009 r. o izbach lekarskich

- Rozdział 1 Przepisy ogólne Art. 1. -Art. 4.
- Rozdział 2 Zadania i zasady działania samorządu lekarzy oraz prawa i obowiązki jego członków Art. 5. -Art. 11.
- Rozdział 3 Organy izb lekarskich Art. 12. - Art. 48.
- Rozdział 4 Okręgowy rejestr lekarzy i lekarzy dentystów, Centralny Rejestr Lekarzy i Lekarzy Dentystów Rzeczypospolitej Polskiej Art.49- Art. 52.
- Rozdział 5 Odpowiedzialność zawodowa Art. 53.- Art. 112.
- Rozdział 6 Postępowanie mediacyjne Art. 113.
- Rozdział 7 Majątek i gospodarka finansowa Art. 114. - Art. 116.
- Rozdział 8 Zmiany w przepisach obowiązujących, przepisy przejściowe i końcowe Art. 117. - Art. 123.

Art. 53.

Członkowie izb lekarskich podlegają odpowiedzialności zawodowej za naruszenie zasad etyki lekarskiej oraz przepisów związanych z wykonywaniem zawodu lekarza, zwane dalej „przewinieniem zawodowym”.

Art. 54.

1. Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy toczy się niezależnie od postępowania karnego lub postępowania dyscyplinarnego dotyczącego tego samego czynu.
2. Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy może być zawieszane do czasu ukończenia postępowania karnego lub dyscyplinarnego, o ile ich wynik może mieć wpływ na rozstrzygnięcie w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy.

Art. 55.

1. **Postępowanie** w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej obejmuje:

- 1) czynności sprawdzające;
- 2) postępowanie wyjaśniające;
- 3) postępowanie przed sądem lekarskim;
- 4) postępowanie wykonawcze.

2. Celem czynności **sprawdzających** jest **wstępne** zbadanie okoliczności koniecznych do ustalenia, czy istnieją podstawy do wszczęcia postępowania wyjaśniającego. W trakcie czynności sprawdzających nie przeprowadza się dowodu z opinii biegłego ani czynności wymagających spisania protokołu, z wyjątkiem możliwości przesłuchania w charakterze świadka osoby składającej skargę na lekarza.

3. Celem postępowania **wyjaśniającego** jest **ustalenie**, czy został popełniony czyn mogący stanowić przewinienie zawodowe, wyjaśnienie okoliczności sprawy, a w przypadku stwierdzenia znamion przewinienia zawodowego ustalenie obwinionego oraz zebranie, zabezpieczenie i w niezbędnym zakresie utrwalenie dowodów dla sądu lekarskiego.

Art. 56.

1. Stronami postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy są **pokrzywdzony oraz lekarz**, którego dotyczy postępowanie, lub **obwiniony**.

2. W postępowaniu **przed sądem** lekarskim stroną jest również **rzecznik odpowiedzialności zawodowej**.

3. W postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej zastępca rzecznika odpowiedzialności zawodowej wykonuje prawa i obowiązki rzecznika odpowiedzialności zawodowej.

Art. 57.

1. Pokrzywdzonym jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, której dobro prawne zostało bezpośrednio naruszone lub zagrożone przez przewinienie zawodowe.
2. Pokrzywdzony może ustanowić nie więcej niż dwóch pełnomocników spośród lekarzy, adwokatów lub radców prawnych.

Art. 57.

3. W razie śmierci pokrzywdzonego jego prawa w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy, w tym prawo dostępu do informacji medycznej oraz dokumentacji medycznej, może wykonywać małżonek, wstępny, zstępny, rodzeństwo, powinowaty w tej samej linii lub stopniu, osoba pozostająca w stosunku przysposobienia oraz jej małżonek, a także osoba pozostająca we wspólnym pożyciu.
4. W przypadku gdy organ prowadzący postępowanie dysponuje informacjami o osobach, o których mowa w ust. 3, powinien pouczyć o przysługujących uprawnieniach co najmniej jedną z nich.
5. Organ prowadzący postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy może ograniczyć pokrzywdzonemu dostęp do akt sprawy w zakresie przewidzianym w ustawach.

Art. 58.

1. Za **obwinionego** uważa się **lekarza**, wobec którego w toku postępowania wyjaśniającego rzecznik odpowiedzialności zawodowej wydał postanowienie o przedstawieniu zarzutów lub przeciwko któremu skierował do sądu lekarskiego wniosek o ukaranie.
2. Obwiniony może ustanowić nie więcej niż **dwóch obrońców** spośród lekarzy, adwokatów lub radców prawnych.
3. W czasie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy, na uzasadniony wniosek obwinionego, właściwy sąd lekarski może ustanowić mu **obrońcę z urzędu** spośród lekarzy, adwokatów lub radców prawnych.

Art. 58.

4. W przypadku gdy zachodzi uzasadniona wątpliwość co do poczytalności obwinionego i nie ma on obrońcy z wyboru, właściwy sąd lekarski ustanawia mu obrońcę z urzędu spośród lekarzy, adwokatów lub radców prawnych. W postępowaniu wyjaśniającym okręgowy sąd lekarski ustanawia obrońcę na wniosek rzecznika odpowiedzialności zawodowej.

5. Jeżeli organ prowadzący postępowanie uzna za niezbędne ustanowienie obrońcy ze względu na okoliczności utrudniające obronę, właściwy sąd lekarski ustanawia obwinionemu obrońcę z urzędu spośród lekarzy, adwokatów lub radców prawnych.

Art. 59.

1. Organ prowadzący postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy przeprowadza dowody na wniosek stron albo z urzędu.

2. Jeżeli stwierdzenie okoliczności mających istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy wymaga wiadomości specjalnych, zasięga się opinii biegłego lub specjalisty.

3. W celu wydania opinii o stanie zdrowia psychicznego obwinionego powołuje się dwóch biegłych lekarzy psychiatrów.

4. Nie stanowi naruszenia tajemnicy lekarskiej składanie przez lekarza zeznań i wyjaśnień w zakresie okoliczności objętych postępowaniem w trakcie postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy.

Art. 60.

1. Jeżeli w postępowaniu w sprawie odpowiedzialności zawodowej lekarzy **świadek, biegły lub specjalista** bez usprawiedliwienia nie stawiał się na wezwanie rzecznika odpowiedzialności zawodowej lub na rozprawę przed sądem lekarskim albo bezpodstawnie odmawia zeznań, rzecznik odpowiedzialności zawodowej lub sąd lekarski może zwrócić się do sądu rejonowego, właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby wezwanej, o:
  - 1) **nałożenie kary** za nieusprawiedliwione niestawiennictwo albo za odmowę zeznań;
  - 2) **przymusowe sprowadzenie** świadka, biegłego lub specjalisty.
2. Świadek, biegły lub specjalista nie podlega karze, o której mowa w ust. 1 pkt 1, jeżeli nie był uprzedzony o skutkach niestawiennictwa albo odmowy złożenia zeznań.
3. Świadek, biegły lub specjalista zamieszkały poza obszarem działania organu prowadzącego postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy może być, na wniosek tego organu, **przesłuchiwany przez właściwy dla miejsca** zamieszkania sąd lekarski.
4. Jeżeli świadek, biegły lub specjalista nie może stawić się z powodu przeszkody zbyt trudnej do usunięcia, sąd lekarski zleca jego **przesłuchanie członkowi wyznaczonemu** ze swojego składu. Strony mają prawo brać udział w tej czynności.

Art. 61.

1. Nie można pociągnąć do odpowiedzialności zawodowej **obwinionego**, dopóki popełnienie przewinienia zawodowego nie zostało **udowodnione i stwierdzone prawomocnym orzeczeniem sądu lekarskiego**.
2. Wszelkie **wątpliwości**, których w postępowaniu w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy nie da się usunąć, należy tłumaczyć **na korzyść obwinionego**.
3. Organy prowadzące postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy kształtują swoje przekonanie na podstawie **wszystkich przeprowadzonych dowodów**, ocenianych swobodnie z uwzględnieniem zasad prawidłowego rozumowania oraz wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego.

Art. 62.

Prawomocne **rozstrzygnięcie sądu** kształtujące prawo lub stosunek prawny jest **wiążące dla organów** prowadzących postępowanie z zakresu odpowiedzialności zawodowej.

Art. 63.

Postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy
nie wszczyna się, a wszczęte umarza, jeżeli:

- 1) czynu nie popełniono albo brak jest danych dostatecznie uzasadniających podejrzenie jego popełnienia;
- 2) czyn nie stanowi przewinienia zawodowego albo ustawy stanowią, że sprawca nie popełnia przewinienia zawodowego;
- 3) obwiniony zmarł;
- 4) nastąpiło ustanie karalności;
- 5) postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy co do tego samego czynu tej samej osoby zostało prawomocnie zakończone albo wcześniej wszczęte toczy się.

Art. 64.

1. Nie można wszcząć postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy, jeżeli od chwili popełnienia czynu upłynęły 3 lata.
2. Bieg przedawnienia do wszczęcia postępowania przerywa każda czynność rzecznika odpowiedzialności zawodowej.
3. Karalność przewinienia zawodowego ustaje, jeżeli od czasu jego popełnienia upłynęło 5 lat.
4. Jeżeli czyn, o którym mowa w ust. 1, stanowi jednocześnie przestępstwo, ustanie karalności przewinienia zawodowego następuje nie wcześniej niż ustanie karalności przestępstwa.

Art. 65.

1. W sprawach odpowiedzialności zawodowej członków organów izb lekarskich wymienionych w art. 21 pkt 2-5 i w art. 35 pkt 2-4 oraz zastępców okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej postępowanie prowadzi okręgowy rzecznik odpowiedzialności zawodowej wyznaczony przez Naczelnego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej.
2. W sprawach odpowiedzialności zawodowej Naczelnego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej i jego zastępców postępowanie prowadzi okręgowy rzecznik odpowiedzialności zawodowej wyznaczony przez Naczelny Sąd Lekarski.

Art. 66.

1. Jeżeli postępowanie wyjaśniające dotyczy lekarzy będących członkami różnych izb lekarskich, Naczelny Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej wyznacza okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej, właściwego do prowadzenia tego postępowania.
2. Rzecznik odpowiedzialności zawodowej, który wszczął postępowanie, zachowuje swoją właściwość przez cały okres trwania tego postępowania.

Art. 67.

1. Rzecznik odpowiedzialności zawodowej niezwłocznie po otrzymaniu informacji wskazującej na możliwość popełnienia przewinienia zawodowego **jest obowiązany wydać postanowienie o wszczęciu bądź o odmowie** wszczęcia postępowania wyjaśniającego. Postanowienie doręcza się stronom.
2. Jeżeli zachodzi potrzeba rzecznik odpowiedzialności zawodowej może zażądać uzupełnienia w określonym terminie danych zawartych w informacji lub dokonać sprawdzenia faktów w tym zakresie. W tym przypadku postanowienie o wszczęciu albo o odmowie wszczęcia postępowania wyjaśniającego należy wydać najpóźniej w terminie 3 miesięcy od otrzymania informacji, o której mowa w ust. 1.

Art. 68.

1. Pokrzywdzonemu przysługuje zażalenie na postanowienie o odmowie wszczęcia postępowania wyjaśniającego, a stronom - na postanowienie o jego umorzeniu. Uprawnionym do złożenia zażalenia przysługuje prawo przejrzenia akt.

2. Zażalenie wnosi się do właściwego okręgowego sądu lekarskiego, a w przypadku gdy postanowienie, o którym mowa w ust. 1, wydał Naczelny Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej zażalenie wnosi się do Naczelnego Sądu Lekarskiego w terminie 14 dni od dnia otrzymania odpisu postanowienia.

Art. 69.

1. Właściwy okręgowy sąd lekarski może uchylić postanowienie, na które wniesiono zażalenie i przekazać postępowanie do dalszego prowadzenia przez:

- 1) tego samego rzecznika odpowiedzialności zawodowej;
- 2) wskazanego okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej.

2. Uchylając postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego albo odmowie jego wszczęcia, organ uchylający postanowienie wskazuje powody uchylenia, a w miarę potrzeby także okoliczności, które należy wyjaśnić, lub czynności, które należy przeprowadzić.

Wskazania te są wiążące dla rzecznika odpowiedzialności zawodowej.

Art. 70.

1. Naczelny Sąd Lekarski rozpoznaje zażalenie, o którym mowa w art. 68 ust. 2, w składzie trzyosobowym.
2. Naczelny Sąd Lekarski w wyniku rozpoznania zażalenia uchyla albo utrzymuje postanowienie w mocy.
3. Naczelny Sąd Lekarski, uchylając postanowienie, na które wniesiono zażalenie, przekazuje postępowanie do dalszego prowadzenia przez Naczelnego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej.
4. Uchylając postanowienie o umorzeniu postępowania wyjaśniającego albo odmowie jego wszczęcia, organ uchylający postanowienie wskazuje powody uchylenia, a w miarę potrzeby także okoliczności, które należy wyjaśnić, lub czynności, które należy przeprowadzić. Wskazania te są wiążące dla Naczelnego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej.

Art. 71.

W toku postępowania **wyjaśniającego** rzecznik odpowiedzialności zawodowej powinien dążyć do szczegółowego wyjaśnienia sprawy. W tym celu może **przesłuchiwać** pokrzywdzonego i inne osoby w charakterze świadków, **powoływać i przesłuchiwać biegłych** lub specjalistów, jak również przeprowadzać inne dowody.

W przypadkach niecierpiących zwłoki, w szczególności wtedy, gdy mogłoby to spowodować zatarcie śladów lub dowodów przewinienia zawodowego, rzecznik odpowiedzialności zawodowej może **przesłuchać lekarza w charakterze obwinionego**, przed wydaniem postanowienia o przedstawieniu zarzutów, jeżeli zachodzą warunki do sporządzenia takiego postanowienia.

Art. 72.

1. Jeżeli zebrany w postępowaniu wyjaśniającym materiał dowodowy wskazuje na fakt popełnienia przewinienia zawodowego, rzecznik odpowiedzialności zawodowej wydaje postanowienie o przedstawieniu lekarzowi zarzutów.

2. Zarzuty przedstawia się lekarzowi osobiście lub doręcza się na piśmie, informując go o przysługujących mu prawach, w tym o prawie do złożenia wyjaśnień.

Art. 73.

1. Jeżeli postępowanie wyjaśniające nie dostarczyło podstaw do sporządzenia wniosku o ukaranie, rzecznik odpowiedzialności zawodowej wydaje postanowienie o umorzeniu postępowania bez konieczności uprzedniego zaznajomienia obwinionego z materiałami postępowania wyjaśniającego i bez postanowienia o zamknięciu postępowania.
2. Postanowienie o umorzeniu postępowania powinno zawierać wskazanie przyczyn umorzenia.
3. Jeżeli umorzenie następuje po wydaniu postanowienia o przedstawieniu zarzutów, postanowienie o umorzeniu powinno zawierać także imię i nazwisko obwinionego oraz określenie zarzucanego mu czynu.

Art. 74.

1. Jeżeli istnieją podstawy do sporządzenia wniosku o ukaranie, rzecznik odpowiedzialności zawodowej zawiadamia obwinionego i jego obrońców o terminie końcowego zaznajomienia z materiałami postępowania wyjaśniającego wraz z pouczeniem o możliwości uprzedniego przejrzania akt.
2. W terminie 14 dni od dnia zaznajomienia obwinionego z materiałami postępowania wyjaśniającego może on składać wnioski o uzupełnienie postępowania.
3. Termin zaznajomienia obwinionego z materiałami postępowania powinien być tak wyznaczony, aby od doręczenia zawiadomienia o nim obwinionemu i jego obrońcom upłynęło co najmniej 14 dni.
4. Nieusprawiedliwione niestawiennictwo obwinionego lub jego obrońcy nie wstrzymuje dalszego postępowania.
5. Jeżeli nie zachodzi potrzeba uzupełnienia postępowania wyjaśniającego, rzecznik odpowiedzialności zawodowej wydaje postanowienie o jego zamknięciu.
6. Rzecznik odpowiedzialności zawodowej, w terminie 14 dni od dnia wydania postanowienia o zamknięciu postępowania wyjaśniającego, składa do sądu lekarskiego wniosek o ukaranie.

Art. 75.

1. Wniosek o ukaranie powinien zawierać:

1) imię i nazwisko oraz numer prawa wykonywania zawodu albo numer ograniczonego prawa wykonywania zawodu;

2) dokładne określenie zarzucanego przewinienia zawodowego, ze wskazaniem czasu, miejsca, sposobu i okoliczności jego popełnienia oraz skutków z niego wynikających;

3) imiona i nazwiska oraz adresy świadków, którzy mają być wezwani na rozprawę, jak również inne dowody;

4) uzasadnienie wniosku.

2. O skierowaniu wniosku do właściwego sądu lekarskiego rzecznik odpowiedzialności zawodowej zawiadamia pokrzywdzonego, obwinionego lekarza i właściwą okręgową radę lekarską

Art. 76.

1. Postępowanie wyjaśniające prowadzone przez okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej powinno być zakończone **w ciągu 6 miesięcy** od dnia uzyskania informacji, o której mowa w art. 67 ust. 1.

2. W uzasadnionym przypadku **Naczelny Rzecznik** Odpowiedzialności Zawodowej może przedłużyć okres postępowania wyjaśniającego na dalszy czas określony, nie dłuższy niż **6 miesięcy**.

3. W przypadku niezakończenia postępowania wyjaśniającego w terminie roku, akta sprawy przekazuje się Naczelnemu Sądowi Lekarskiemu, który może przedłużyć postępowanie wyjaśniające na dalszy czas określony.

4. Stronom przysługuje prawo złożenia do Naczelnego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej **zażalenia** na przewlekłość postępowania prowadzonego przez okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej.

5. Naczelny Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej, po otrzymaniu zażalenia na przewlekłość postępowania, może:

1) wydać postanowienie o przejęciu postępowania wyjaśniającego;

2) zażalenie oddalić;

3) przekazać postępowanie do dalszego prowadzenia przez tego samego rzecznika odpowiedzialności zawodowej, ustalając wytyczne co do sposobu jego załatwienia, wraz z wyznaczeniem terminu załatwienia sprawy;

4) przekazać postępowanie do dalszego prowadzenia przez wskazanego okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej.

Art. 77.

1. W przypadku gdy zebrane dowody wskazują z dużym prawdopodobieństwem, że lekarz, którego dotyczy postępowanie, lub obwiniony popełnił ciężkie przewinienie zawodowe, a rodzaj tego przewinienia wskazuje, że wykonywanie przez obwinionego zawodu lekarza zagraża bezpieczeństwu pacjentów lub grozi popełnieniem kolejnego przewinienia zawodowego, sąd lekarski, na wniosek rzecznika odpowiedzialności zawodowej, wydaje postanowienie o tymczasowym zawieszeniu prawa wykonywania zawodu albo o ograniczeniu zakresu czynności w wykonywaniu zawodu lekarza przez obwinionego na okres do roku.
2. Postanowienie jest natychmiast wykonalne.
3. Obwiniony i jego obrońca mają prawo obecności na posiedzeniu sądu, którego przedmiotem jest wydanie postanowienia.
4. Postanowienie niezwłocznie przekazuje się przewodniczącemu właściwej okręgowej rady lekarskiej.
5. Jeżeli do upływu okresu zawieszenia albo ograniczenia, o których mowa w ust. 1, w sprawie zawieszono lekarza nie zapadnie prawomocne orzeczenie sądu lekarskiego, sąd z urzędu bada zasadność dalszego tymczasowego zawieszenia albo ograniczenia.
6. Na postanowienie obwinionemu przysługuje zażalenie w terminie 14 dni od dnia jego doręczenia. Zażalenie wnosi się do Naczelnego Sądu Lekarskiego za pośrednictwem okręgowego sądu lekarskiego, który wydał postanowienie. Zażalenie nie wstrzymuje natychmiastowej wykonalności postanowienia.

Art. 78.

1. Sprawy w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy rozpoznają **okręgowe sądy lekarskie i Naczelny Sąd Lekarski**.
2. Właściwy do rozpoznania sprawy w pierwszej instancji jest okręgowy sąd lekarski izby lekarskiej, której obwiniony jest członkiem w chwili wszczęcia postępowania.
3. Sprawy przeciwko członkom organów, o których mowa w art. 21 pkt 2-5 i w art. 35 pkt 2-5, oraz przeciwko zastępcom okręgowego rzecznika odpowiedzialności zawodowej i zastępcom Naczelnego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej rozpoznaje okręgowy sąd lekarski wskazany przez Naczelny Sąd Lekarski.
4. **Naczelny Sąd Lekarski:**
  - 1) rozpoznaje **odwołania od orzeczeń** okręgowych sądów lekarskich;
  - 2) rozpoznaje **zażalenia na postanowienie**, o którym mowa w art. 77 ust. 1;
  - 3) **orzeka o wznowieniu postępowania** w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy.

Art. 79.

1. Postępowanie przed sądem lekarskim odbywa się na rozprawie jawnej.
2. Sąd lekarski wyłącza jawność rozprawy, jeżeli jawność mogłaby:
  - 1) naruszyć tajemnicę lekarską, o której mowa w art. 40 ust. 1 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty;
  - 2) wywołać zakłócenie spokoju publicznego;
  - 3) obrażać dobre obyczaje;
  - 4) ujawnić okoliczności, które ze względu na ważny interes państwa powinny być zachowane w tajemnicy;
  - 5) naruszyć ważny interes prywatny.

Art. 80.

1. Okręgowy sąd lekarski orzeka w składzie trzyosobowym.
2. Naczelny Sąd Lekarski orzeka w składzie pięcioosobowym.

Art. 81.

Członkowie sądów lekarskich w zakresie orzekania podlegają przepisom powszechnie obowiązującego prawa.

Art. 82.

1. W razie stwierdzenia po rozpoczęciu przewodu sądowego okoliczności wymienionych w art. 63 ust. 1 pkt 3-5 sąd lekarski umarza postępowanie. W razie ujawnienia okoliczności wymienionych w art. 63 ust. 1 pkt 1 i 2 sąd lekarski wydaje orzeczenie uniewinniające obwinionego, chyba że obwiniony w chwili czynu był niepoczytalny i wtedy sąd lekarski umarza postępowanie.

2. Sąd lekarski może umorzyć postępowanie w przypadku przewinienia mniejszej wagi albo jeżeli orzeczenie wobec obwinionego kary byłoby oczywiście niecelowe ze względu na rodzaj i wysokość kary prawomocnie orzeczonej za ten sam czyn w innym postępowaniu przewidzianym przez ustawy, a interes pokrzywdzonego temu się nie sprzeciwia.

Art. 83.

1. Sąd lekarski może orzekać następujące **kary**:

1) **upomnienie**;

2) **nagana**;

3) **kara pieniężna**;

4) **zakaz pełnienia** funkcji kierowniczych w jednostkach organizacyjnych ochrony zdrowia na okres **od roku do pięciu lat**;

5) **ograniczenie zakresu** czynności w wykonywaniu zawodu lekarza na okres **od sześciu miesięcy do dwóch lat**;

6) **zawieszenie** prawa wykonywania zawodu na okres **od roku do pięciu lat**;

7) **pozbawienie** prawa wykonywania zawodu.

2. Sąd lekarski, orzekając karę przewidzianą w ust. 1 pkt 5 lub 6, może dodatkowo orzec karę wymienioną w ust. 1 pkt 4.

Art. 84.

W przypadku orzeczenia kary przewidzianej w art. 83 ust. 1 pkt 4-7, sąd lekarski może zarządzić **opublikowanie orzeczenia** w biuletynie okręgowej izby lekarskiej, której obwiniony jest członkiem.

Art. 85.

1. Karę pieniężną orzeka się na cel społeczny związany z ochroną zdrowia w wysokości od jednej trzeciej do czterokrotnego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw bez wypłat nagród z zysku, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, obowiązującego w chwili wydania orzeczenia w pierwszej instancji.

2. Karę pieniężną orzeka się samoistnie albo obok kar wymienionych w art. 83 ust. 1 pkt 4-6.

Art. 86.

Orzekając karę ograniczenia zakresu czynności w wykonywaniu zawodu lekarza, sąd lekarski określa szczegółowo czynności, których lekarz nie może wykonywać.

Art. 87.

1. **Zawieszenie prawa** wykonywania zawodu orzeka się w **miesiącach i latach**.
2. Bieg kary rozpoczyna się z dniem **uprawomocnienia** się orzeczenia.
3. Na poczet kary zawieszenia prawa wykonywania zawodu zalicza się okres tymczasowego zawieszenia prawa wykonywania zawodu.
4. Na poczet kary ograniczenia zakresu czynności w wykonywaniu zawodu lekarza zalicza się okres tymczasowego ograniczenia zakresu czynności w wykonywaniu zawodu lekarza.

Art. 88.

1. Ogłoszenie orzeczenia sądu lekarskiego jest jawne.
2. Po ogłoszeniu orzeczenia przewodniczący składu orzekającego przytacza ustnie jego główne motywy.

Art. 89.

1. Orzeczenie sądu lekarskiego powinno zawierać:

- 1) oznaczenie sądu lekarskiego, który je wydał, oraz sędziów, rzecznika odpowiedzialności zawodowej i protokolanta;
- 2) datę oraz miejsce rozpoznania sprawy i wydania orzeczenia;
- 3) imię, nazwisko oraz inne dane określające tożsamość obwinionego;
- 4) przytoczenie opisu i kwalifikacji prawnej czynu, którego popełnienie rzecznik odpowiedzialności zawodowej zarzucił obwinionemu;
- 5) rozstrzygnięcie sądu lekarskiego;
- 6) uzasadnienie.

2. Orzeczenie skazujące powinno ponadto zawierać:

- 1) dokładne określenie przypisanego obwinionemu czynu oraz jego kwalifikację prawną;
- 2) rozstrzygnięcie co do kary, a w razie potrzeby co do zaliczenia na jej poczet tymczasowego zawieszenia w prawie wykonywania zawodu albo tymczasowe-go ograniczenia zakresu czynności w wykonywaniu zawodu lekarza.

3. Uzasadnienie powinno zawierać:

- 1) wskazanie, jakie fakty sąd lekarski uznał za udowodnione lub nieudowodnione, na jakich w tej mierze oparł się dowodach i dlaczego nie uznał dowodów przeciwnych;
- 2) wskazanie podstawy prawnej orzeczenia;
- 3) przytoczenie okoliczności, które sąd lekarski miał na względzie przy wymiarze kary.

4. Orzeczenie sądu lekarskiego powinno zawierać także postanowienie o kosztach postępowania. W razie ukarania obwinionego ponosi on koszty postępowania, chyba że sąd lekarski postanowi inaczej. W razie uniewinnienia obwinionego lub umorzenia postępowania koszty postępowania ponosi Skarb Państwa.

5. Orzeczenie sądu lekarskiego wraz z pouczeniem o terminie i sposobie wniesienia odwołania sąd lekarski doręcza stronom w terminie 30 dni od dnia jego ogłoszenia, z zastrzeżeniem art. 94 ust. 2.

6. Obwinionemu przysługuje zażalenie na postanowienie o kosztach postępowania w terminie 14 dni od dnia doręczenia orzeczenia. Zażalenie wnosi się do sądu lekarskiego, który wydał orzeczenie.

Art. 90.

1. Od orzeczenia okręgowego sądu lekarskiego stronom przysługuje **odwołanie do Naczelnego Sądu Lekarskiego** w terminie **14 dni od** dnia doręczenia orzeczenia.
2. Odwołanie wnosi się za pośrednictwem sądu lekarskiego, który wydał zaskarżone orzeczenie.
3. Cofnięcie odwołania przez składającą je stronę przed rozpoczęciem rozprawy odwoławczej wiąże Naczelny Sąd Lekarski, który pozostawia odwołanie bez rozpoznania, o ile nie zachodzą przesłanki z art. 439 §1 pkt 1 i 2 oraz 5-10 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555, z późn. zm.).

Art. 91.

1. Odwołanie co do winy uważa się za zwrócone przeciwko całości orzeczenia.
2. Odwołanie co do kary uważa się za zwrócone przeciwko całości rozstrzygnięcia o karze.

Art. 92.

1. **Naczelny Sąd Lekarski** **utrzymuje w mocy, uchyla albo zmienia** orzeczenie okręgowego sądu lekarskiego.
2. Naczelny Sąd Lekarski **nie może uznać winnym lub wymierzyć kary** obwinionemu, który został **uniewinniony** przez okręgowy sąd lekarski lub co do którego postępowanie **umorzono**.

Art. 93.

Jeżeli rzecznik odpowiedzialności zawodowej lub sąd lekarski uzna, że przyczyną popełnienia przez lekarza przewinienia zawodowego było jego niedostateczne przygotowanie zawodowe lub stan zdrowia, występuje do właściwej okręgowej rady lekarskiej z wnioskiem o przeprowadzenie postępowania przewidzianego w art. 11 lub 12 ustawy z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty.

Art. 94.

1. **Orzeczenia Naczelnego Sądu Lekarskiego** kończące postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy **są prawomocne z chwilą ogłoszenia.**
2. Orzeczenie Naczelnego Sądu Lekarskiego doręcza się stronom w terminie 2 miesięcy od dnia jego ogłoszenia.

Art. 95.

1. Od prawomocnego orzeczenia sądu lekarskiego kończącego postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy, stronom, ministrowi właściwemu do spraw zdrowia i Prezesowi Naczelnej Rady Lekarskiej przysługuje kasacja do Sądu Najwyższego w terminie 2 miesięcy od dnia doręczenia orzeczenia.

2. Strona, która nie zaskarżyła orzeczenia sądu lekarskiego pierwszej instancji, nie może wnieść kasacji od orzeczenia sądu odwoławczego, jeżeli orzeczenie sądu pierwszej instancji utrzymano w mocy lub zmieniono na jej korzyść.

3. Ograniczenie, o którym mowa w ust. 2, nie dotyczy uchybień wymienionych w art. 439 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego.

4. Kasację w stosunku do tego samego obwinionego i od tego samego orzeczenia każdy uprawniony może wnieść tylko raz.

Art. 96.

1. Kasacja może być wniesiona z powodu uchybień wymienionych w art. 439 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego lub innego rażącego naruszenia prawa. Kasacja może być wniesiona również z powodu niewspółmierności kary.

2. Niedopuszczalne jest uwzględnienie kasacji na niekorzyść obwinionego wniesionej po upływie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

Art. 97.

Strony, minister właściwy do spraw zdrowia i Prezes Naczelnej Rady Lekarskiej wnoszą kasację do Sądu Najwyższego za pośrednictwem Naczelnego Sądu Lekarskiego.

Art. 98.

1. W kasacji należy podać, na czym polega zarzucane uchybienie.
2. Kasacja wnoszona przez stronę powinna być sporządzona i podpisana przez obrońcę będącego adwokatem albo radcą prawnym albo pełnomocnika będącego adwokatem albo radcą prawnym.

Art. 99.

Postępowanie w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy zakończone prawomocnym orzeczeniem sądu lekarskiego wznawia się, jeżeli:

- 1) w związku z postępowaniem dopuszczono się przestępstwa, a istnieje uzasadniona podstawa do przyjęcia, że mogło to mieć wpływ na treść orzeczenia;
- 2) po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody nie znane przedtem sądowi lekarskiemu, wskazujące na to, że:
  - a) obwiniony nie popełnił czynu albo czyn jego nie stanowił przewinienia zawodowego lub nie podlegał karze,
  - b) sąd lekarski umorzył postępowanie błędnie przyjmując popełnienie przez obwinionego zarzucanego mu czynu.

Art. 100.

Postępowanie przed sądem lekarskim zakończone prawomocnym orzeczeniem można wznowić w wypadku uchylenia lub istotnej zmiany treści prawomocnego wyroku lub orzeczenia, z powodu którego zostało ono umorzone w trybie art. 82 ust. 2.

Art. 101.

Czyn, o którym mowa w art. 99 pkt 1, musi być ustalony prawomocnym wyrokiem skazującym, chyba że orzeczenie takie nie może zapaść z powodu przyczyn wymienionych w art. 17 § 1 pkt 3-11 lub w art. 22 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego.

Art. 102.

1. Wznowienie postępowania może nastąpić na wniosek strony lub z urzędu.
2. Postępowanie wznawia się z urzędu tylko w razie ujawnienia się jednego z uchybień wymienionych w art. 439 § 1 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r.- Kodeks postępowania karnego.
3. Wznowienie nie może nastąpić z przyczyn wymienionych w ust. 2, jeżeli były one przedmiotem rozpoznania w trybie kasacji.
4. Niedopuszczalne jest wznowienie postępowania z urzędu na niekorzyść obwinionego po upływie 6 miesięcy od dnia uprawomocnienia się orzeczenia.

Art. 103.

1. W sprawie wznowienia postępowania zakończonego prawomocnym orzeczeniem okręgowego sądu lekarskiego lub Naczelnego Sądu Lekarskiego orzeka w innym składzie sąd lekarski, który wydał orzeczenie kończące prawomocnie postępowanie.
2. W kwestii wznowienia postępowania sąd lekarski orzeka na posiedzeniu bez udziału stron, chyba że przewodniczący sądu lub sąd postanowi inaczej.

Art. 104.

Wniosek o wznowienie postępowania powinien być sporządzony i podpisany przez adwokata. Do wniosku dołącza się odpowiednią liczbę jego odpisów dla stron postępowania.

Art. 105.

1. Na postanowienie oddalające wniosek o wznowienie postępowania lub pozostawiające go bez rozpoznania przysługuje zażalenie do Naczelnego Sądu Lekarskiego w terminie 14 dni od dnia doręczenia postanowienia, z tym że zażalenie na postanowienie Naczelnego Sądu Lekarskiego rozpoznaje ten sąd w innym składzie.
2. Orzekając o wznowieniu postępowania, okręgowy sąd lekarski uchyla zaskarżone orzeczenie i ponownie rozpatruje sprawę w innym składzie, a Naczelny Sąd Lekarski uchyla zaskarżone orzeczenie i przekazuje sprawę właściwemu okręgowemu sądowi lekarskiemu do ponownego rozpoznania. Od orzeczenia o wznowieniu postępowania środek odwoławczy nie przysługuje.
3. Uchylając zaskarżone orzeczenie, sąd lekarski może uniewinnić obwinionego, jeżeli nowe fakty lub dowody wskazują na to, że orzeczenie to jest oczywiście niesłuszne, albo też postępowanie umorzyć.

Art. 106.

1. Lekarzowi, który w wyniku wznowienia postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej lekarzy lub kasacji został uniewinniony, przysługuje **odszkodowanie** za poniesioną szkodę oraz zadośćuczynienie za doznaną krzywdę, na skutek wykonania względem niego w całości lub w części kary, która została zmieniona albo uchylona w wyniku wznowienia postępowania lub kasacji.

2. **Roszczenia** przysługują w stosunku do **okręgowej izby lekarskiej**, której obwiniony był członkiem w momencie ukarania.

3. W sprawach roszczeń **orzeka sąd powszechny**.

4. Roszczenia ulegają **przedawnieniu z upływem roku od dnia** uprawomocnienia się orzeczenia wydanego w wyniku wznowienia postępowania.

Art. 107.

Prawomocne orzeczenie sądu lekarskiego przewodniczący tego sądu doręcza:

- 1) prezesowi właściwej **okręgowej rady lekarskiej** do wykonania;
- 2) **stronom, ministrowi właściwemu do spraw zdrowia i Prezesowi Naczelnej Rady Lekarskiej**.

Art. 108.

1. Lekarz **zawieszony** w prawie wykonywania zawodu **nie może wykonywać zawodu w żadnej formie.**
2. Prawomocne orzeczenie kary wymienionej w art. 83 ust. 1 pkt 6 i 7 stanowi **podstawę do rozwiązania bez wypowiedzenia umowy o pracę albo umowy cywilnoprawnej**, na podstawie której lekarz wykonuje zawód.
3. Po otrzymaniu prawomocnego orzeczenia sądu lekarskiego, o którym mowa w ust. 2, prezes właściwej okręgowej rady lekarskiej zawiadamia ukaranego lekarza o skreśleniu z rejestru indywidualnych praktyk lekarskich lub indywidualnych specjalistycznych praktyk lekarskich w wykonaniu orzeczenia sądu lekarskiego.

Art. 109.

Na wniosek obwinionego lekarza prawomocne orzeczenie uniewinniające go w sprawach z zakresu odpowiedzialności zawodowej lekarzy podlega opublikowaniu w biuletynie okręgowej izby lekarskiej, której lekarz jest członkiem, na jej koszt.

Art. 110.

1. Naczelna Rada Lekarska prowadzi Rejestr Ukaranych Lekarzy i Lekarzy Dentystów Rzeczypospolitej Polskiej, zwany dalej „Rejestrem Ukaranych Lekarzy”. Rejestr jest jawny dla osób i podmiotów, które wykażą interes prawny.

2. Rejestr Ukaranych Lekarzy zawiera następujące dane:

- 1) numer wpisu;
- 2) datę wpisu;
- 3) nazwisko lekarza;
- 4) imię lekarza;
- 5) drugie imię lekarza;
- 6) datę urodzenia lekarza;
- 7) miejsce urodzenia lekarza;
- 8) imię ojca lekarza;
- 9) imię matki lekarza;
- 10) oznaczenie orzeczenia;
- 11) datę orzeczenia;
- 12) rodzaj orzeczonej kary;
- 13) numer prawa wykonywania zawodu;
- 14) numer rejestru w okręgowej izbie lekarskiej;
- 15) nazwę orzekającego sądu lekarskiego;
- 16) datę wykonania kary;
- 17) datę zatarcia kary;
- 18) adnotację o postanowieniach wydanych w trybie art. 77.

3. Zatarcie kary następuje z urzędu:

- 1) po upływie roku od daty uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu karą wymienioną w art. 83 ust. 1 pkt 1;
- 2) po upływie trzech lat od dnia uprawomocnienia się orzeczenia o ukaraniu karą wymienioną w art. 83 ust. 1 pkt 2;
- 3) po upływie trzech lat od dnia wykonania orzeczenia o ukaraniu karą wymienioną w art. 83 ust. 1 pkt 3-5;
- 4) po upływie pięciu lat od dnia wykonania orzeczenia o ukaraniu karą wymienioną w art. 83 ust. 1 pkt 6.

4. Jeżeli lekarz przed upływem okresu wymaganego do zatarcia kary zostanie ponownie ukarany, jest dopuszczalne tylko jednoczesne zatarcie wszystkich kar.

5. Kara pozbawienia prawa wykonywania zawodu nie ulega zatarciu.

6. Zatarcie kary następuje przez usunięcie z Rejestru Ukaranych Lekarzy wzmianki o ukaraniu.

Art. 111.

Minister właściwy do spraw zdrowia w porozumieniu z Ministrem Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Naczelnej Rady Lekarskiej, określi, w drodze rozporządzenia:

- 1) sposób i tryb prowadzenia Rejestru Ukaranych Lekarzy,
- 2) sposób i tryb wykonania prawomocnych orzeczeń sądów lekarskich - kierując się potrzebą respektowania praw uczestników postępowania, specyfiką, złożonością i czasochłonnością postępowań w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej.

Art. 112.

W **sprawach nieuregulowanych** w ustawie do postępowania w przedmiocie odpowiedzialności zawodowej stosuje się odpowiednio przepisy:

- 1) ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - **Kodeks postępowania karnego dotyczące postępowania uproszczonego**; nie stosuje się przepisów o oskarżycielu prywatnym, powodzie cywilnym, przedstawicielu społecznym, o postępowaniu przygotowawczym oraz środkach przymusu, z wyjątkiem przepisów o karze pieniężnej;
- 2) rozdziałów I-III i art. 53 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks karny.

Rozdział 6 Postępowanie mediacyjne Art. 113.

1. Rzecznik odpowiedzialności zawodowej w czasie postępowania wyjaśniającego albo sąd lekarski w czasie postępowania przed sądem lekarskim może z inicjatywy lub za zgodą stron skierować sprawę do postępowania mediacyjnego między pokrzywdzonym i obwinionym.
2. Postępowanie mediacyjne nie powinno trwać dłużej niż 2 miesiące, a jego okresu nie wlicza się do czasu trwania postępowania wyjaśniającego.
3. Rada lekarska wybiera na okres jednej kadencji godnego zaufania lekarza, który pełni w izbie lekarskiej funkcję mediatora. Mediatorem nie może być rzecznik odpowiedzialności zawodowej, jego zastępca oraz członek sądu lekarskiego.
4. Postępowanie mediacyjne jest prowadzone we właściwej terenowo izbie lekarskiej. Jeżeli zachodzą okoliczności określone w art. 40-42 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego w stosunku do mediatora lub jeżeli pokrzywdzony lub obwiniony wnioskuje o wyznaczenie innego mediatora, postępowanie jest prowadzone w izbie lekarskiej wskazanej przez organ kierujący sprawą do postępowania mediacyjnego.
5. Mediator sporządza, po przeprowadzeniu postępowania mediacyjnego, sprawozdanie z jego przebiegu i wyników, które dołącza się do akt sprawy.
6. Do postępowania mediacyjnego stosuje się odpowiednio przepisy ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego dotyczące postępowania mediacyjnego

Odpowiedzialność cywilna

Odpowiedzialność cywilna jest niezależna od odpowiedzialności karnej, zawodowej, administracyjnej i służbowej.

Celem tej odpowiedzialności jest naprawienie szkody pacjenta.

Szkodą jest każdy uszczerbek na dobrach prawnie chronionych.

Lekarz nie odpowiada za efekt leczenia, lecz za jego prawidłowość i staranność.

- **Art. 8 KEL** - Lekarz powinien przeprowadzać wszelkie postępowanie diagnostyczne, lecznicze i zapobiegawcze z należytą starannością, poświęcając im niezbędny czas.
- **Art. 9 KEL** - Lekarz może podejmować leczenie jedynie po uprzednim zbadaniu.(....)
- **art. 10 KEL** - Lekarz nie powinien wykraczać poza swoje umiejętności zawodowe przy wykonywaniu czynności diagnostycznych, zapobiegawczych, leczniczych i orzecznich (....)

Dobra osobiste – art. 23 kc

- Dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.